

Fler högutbildade till Sverige

Förslag för en utvecklad arbetskrafts-
invandring

”Varje år lämnar en halv miljon högutbildade iranier landet. De åker till USA och Kanada för att arbeta. Men inte till Sverige (...) Mina vänner, släktingar och bekanta – onkologer, neurokirurger och finansmän – hade aldrig fått tillstånd att komma till Sverige. De hamnade i Kalifornien i stället. Om Sverige hade haft en politik som liknade Kanadas hade det varit öppna armar även för välutbildade indier och iranier, och vi hade haft en mer blandad invandring.”

Akbar Seddigh som år 1963 kom från Iran till Sverige för att studera på KTH. (SvD 19 juni 2011)

Folkpartiet föreslår en utvecklad arbetskraftsinvandring

Sveriges behov av kvalificerad arbetskraft ökar, vi blir allt fler som lever allt längre. Om Sverige ska fortsätta vara ett växande och dynamiskt samhälle behöver vi kunna locka flitiga och välutbildade människor till vårt land. Reglerna kring arbetskraftsinvandring behöver därför utvecklas.

Folkpartiets förslag:

- Den som har en utbildning på mastersnivå, talar engelska eller svenska och kan försörja sig själv under den tid hon eller han söker arbete ska vara välkommen till Sverige på ett sex månaders arbetsökarvisum.
- Den som har ett startkapital av viss storlek, erfarenhet av företagande och vill starta en verksamhet i Sverige ska kunna komma hit som "företagsinvandrare".
- Gäststudenter ska efter avslutade studier automatiskt beviljas uppehållstillstånd och arbetstillstånd för att kunna stanna i Sverige och söka arbete under sex månader.

Sverige behöver arbetskraftsinvandrare

Invandring och utvandring har i århundraden format Sverige. En rad invandrargrupper satte tidigt sin prägel på Sverige. Italienare, jugoslaver, greker, finländare och balter kom till vårt land för att arbeta. Utan dem hade Sverige varit ett sämre och fattigare land. Historiskt har flyttströmmen gått i andra riktningen. Under 1800- och början av 1900-talet utvandrade en fjärdedel av Sveriges befolkning, de flesta till USA. Utan dem hade USA varit ett sämre land.

I en globaliserad värld är en nyckel till ett lands framgång förmågan att attrahera duktiga människor att flytta till landet. Konkurrensen om humankapital är hård och ett land som Sverige måste fundera på hur vi ska kunna locka högtbildade människor att invandra hit och bidra till svensk tillväxt och välfärd.

Den ton av slutenhet och intolerans som sprider sig runt om i Europa riskerar att göra Europa fattigare. Sverige ska inte gå den vägen utan fortsätta vara ett öppet och tolerant land. Ett öppet samhälle kommer ha större möjligheter att locka en civilingenjör från USA, en naturvetare från Indien eller en entreprenör från Brasilien att invandra till vårt land.

Arbetsförmedlingen visade i rapporten "Generationsväxling på arbetsmarknaden" från oktober 2010 att det fram till år 2025 kommer att ske 1,6 miljoner pensionsavgångar i Sverige. Det är cirka 250 000 fler personer än under perioden 1995 till 2010.

Också i närtid är pensionsavgångarna stora. Som en konsekvens av detta hämmas tillväxten av att antalet personer i arbetskraften är för lågt. Generationsväxlingen slår olika hårt mot olika branscher och regioner. Under åren 2010 till och med 2025 växer arbetskraften av demografiska skäl enbart i storstadslänen medan den minskar i stora delar av övriga landet. Vidare drabbas vissa branscher och yrkesområden betydligt hårdare än andra och där talar mycket för stigande rekryteringsproblem under de kommande fem åren.

Exempel på yrken med stora åldersavgångar fram till 2025 är specialistläkare, tandläkare, biomedicinska analytiker och ingenjörer.

Arbetskraftsinvandring till Sverige efter andra världskriget

Under 1950- och 1960-talen hade Sverige ett system som innebar att medborgare i ett stort antal länder fritt kunde resa in i vårt land och här söka uppehålls- och arbetstillstånd.¹ Under åren 1960–1963 invandrade i genomsnitt 23 900 utländska medborgare per år till Sverige. Därefter ökade invandringen för att år 1965 nå en nivå på 46 500 personer.²

¹ SOU 2006:87

² SOU 2006:87

Nya riktlinjer för invandringen antogs av riksdagen år 1968.³ Dessa innebar en skärpning av reglerna för arbetskraftsinvandringen och fick efter ett par år genomslag. Från 1971 sjönk antalet av Arbetsmarknadsverket tillstyrkta arbetstillstånd drastiskt.

Dagens regelverk

Sedan den 15 december 2008 har Sverige regler för arbetskraftsinvandring som innebär att det är lättare för arbetsgivare att rekrytera arbetskraft från länder utanför EU/EES. Det är arbetsgivarens bedömning av om det finns ett behov av att rekrytera utländsk arbetskraft som är utgångspunkten. Den som är medborgare i ett land utanför EU/EES och vill arbeta i Sverige måste ha ett arbetstillstånd. Ska personen arbeta i Sverige längre än tre månader behövs även ett uppehållstillstånd.

En förutsättning för att få invandera som arbetstagare till Sverige är ett erbjudande om en anställning som personen kan försörja sig på. De erbjudna anställningsvillkoren ska inte vara sämre än vad som gäller enligt de svenska kollektivavtalen eller vad som är praxis inom yrket eller branschen. Gemenskapsföreträdare innebär att medborgare inom EU/EES och Schweiz i första hand ska ha tillgång till arbetstillfällena.

Gäststudenter får söka uppehålls- och arbetstillstånd inifrån Sverige. De måste dock ansöka om tillstånd innan uppehållstillståndet för studier upphör och måste också, precis som övriga arbetskraftsinvandrare, ha ett befintligt jobb som uppfyller kraven för arbetstillstånd. En asylsökande som fått ett slutgiltigt beslut om avslag på sin ansökan om uppehållstillstånd kan under vissa förutsättningar söka uppehålls- och arbetstillstånd inifrån landet.

Arbetskraftsinvandring till Sverige i siffror

Under 2010 fick Migrationsverket in över 35 000 arbetsmarknadsärenden vilket var ungefär 10 000 fler än året innan.⁴ Samma år fick drygt 21 000 personer från länder utanför EU tillstånd att arbeta i Sverige. I siffran ingår förutom arbetstagare även gästforskare, praktikanter, anhöriga till arbetstagare med flera.

Under januari till april 2011 var de två största ursprungsländerna för arbetskraftsinvandring Indien (770 personer) och Kina (475 personer). Den vanligaste yrkesgruppen under samma period var dataspecialister (923 personer).

Den kanadensiska modellen en förebild

Kanada har ett poängsystem där den person som uppfyller vissa kriterier med avseende på utbildning, ålder, språkkunskaper och arbetslivserfarenhet välkomnas till landet. Även personer som arbetar eller nyligen har arbetat temporärt i Kanada inom kvalificerade yrken under minst två år eller som har tagit sin examen i Kanada och därefter arbetat i landet i minst ett år kan kvalificera sig som arbetskraftsinvandrare.⁵

³ Prop. 1968:142 angående riktlinjer för utlänningspolitiken m.m.

⁴ Migrationsverket, <http://www.migrationsverket.se/info/3516.html>

⁵ Citizenship and Immigration Canada, www.cic.gc.ca

Kanada har även ett så kallat ”Business Immigration Program” vars syfte är att attrahera företagare, entreprenörer och investerare till landet. För att komma som entreprenör till Kanada krävs minst två års erfarenhet av företagande samt att personen visar att han eller hon har ett kapital stort nog för att starta ett företag.

Folkpartiets förslag till utvecklad arbetskraftsinvandring

Många länder ligger långt före oss i kampen om framtidens arbetskraft, innovatörer och företagare. Folkpartiet vill öka möjligheterna att arbetskraftsinvandra till Sverige genom att människor som uppfyller vissa kriterier ska kunna komma till vårt land för att söka jobb även om de inte har en anställning som väntar. Det sänder en tydlig signal om att Sverige välkomnar kvalificerad arbetskraft.

Öppna möjligheten att invandra utan att ett jobb väntar

Vi kan lära av länder som Kanada som haft framgångsrika system för arbetskraftsinvandring. Den som uppfyller vissa kriterier ska kunna komma till Sverige för att söka arbete utan att ha en anställning som väntar. För att få den möjligheten – ett arbetssökarvisum – ska tre kriterier uppfyllas:

1. En utbildning på motsvarande mastersnivå.
2. Den sökande ska tala engelska eller svenska.
3. Den som kommer till Sverige för att söka arbete ska under den tiden kunna försörja sig själv.

Öppna möjligheten för företagsinvandrare

En person ska, på liknande sätt som sker inom ramen för det kanadensiska ”Business Immigration Program”, kunna invandra till Sverige för att starta ett företag här. Förutsättningarna för att få invandra på denna grund ska vara att:

1. Den sökande har erfarenhet av företagande och vilja starta ett företag i Sverige.
2. Den sökande tar med sig ett startkapital.

Förenkla för gäststudenter att stanna och arbeta i Sverige

I dag förlorar vi många duktiga människor som studerat på svenska universitet efter att de tagit examen. Gäststudenter ska därför, efter avslutade studier, automatiskt beviljas uppehållstillstånd och arbetstillstånd för att kunna stanna i Sverige och söka arbete under sex månader.